

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **D. R.**

oskarżonej o czyny z art. 216 § 2 k.k. i 212 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 22 października 2024 r.,

skargi obrońcy oskarżonej

na wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 23 maja 2024 r., sygn. akt IX Ka 106/24,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt VIII K 98/23

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Toruniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. zarządza zwrot oskarżonej D. R. kwoty 450,00 zł uiszczonej z tytułu opłaty od skargi.

Marek Pietruszyński

Tomasz Artymiuk

Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt VIII K 98/23, Sąd Rejonowy w Toruniu, uniewinnił oskarżoną D. R. od popełnienia czynów z art. 216 § 2 k.k. i z art. 212 § 2 k.k.

Od tego wyroku apelację wniosła osobiście oskarżycielka prywatna, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc m. in. zarzut obrazy przepisów postępowania mający istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 23 maja 2024 r., sygn. akt IX Ka 106/24, uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia Sąd odwoławczy zgodził się z apelującą oskarżycielką prywatną, uznając za zasadny zarzut apelacji, że w realiach rozpoznawanej sprawy doszło do naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wydanie orzeczenia. Doszedł do przekonania, że pominięcie dowodów w sprawie skutkowało koniecznością przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego złożyła obrońca oskarżonej D. R. podnosząc zarzuty:

1. naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, podczas gdy wystarczające będzie uzupełnienie materiału dowodowego przez Sąd odwoławczy i wydanie przezeń orzeczenia merytorycznego, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, determinując jego treść;

2. naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 452 k.p.k. polegające na przyjęciu przez Sąd odwoławczy, iż sama tylko możliwość innej niż dokonana przez Sąd pierwszej instancji oceny zeznań pokrzywdzonej w ponownym postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji jest wystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. bez wskazania konkretnych uchybień w ocenie dowodów Sądowi pierwszej instancji oraz bez

wyczerpania w tym zakresie postępowania dowodowego przed Sądem odwoławczym, co miało wpływ na treść orzeczenia;

3. naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. pomimo, iż w sprawie nie zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, co miało wpływ na treść orzeczenia, a w konsekwencji, niezasadne uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu, pomimo iż nie zaistniały ku temu postawy.

Wobec tak sformułowanych zarzutów skarżąca wniosła na podstawie art. 537 § 1 i 2 k.p.k. o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu – Sądowi Okręgowemu w Toruniu.

W odpowiedzi na skargę na wyrok Sądu odwoławczego oskarżycielka prywatna wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga wniesiona przez obrońcę oskarżonej okazała się zasadna.

Celem skargi na wyrok sądu odwoławczego jest ograniczenie liczby wyroków kasatoryjnych do tych przypadków, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego. Zgodnie z treścią art. 437 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy może uchylić orzeczenie i przekazać je sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania tylko w jednym z trzech przypadków: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz wówczas, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k. Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w tym postępowaniu ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Sąd odwoławczy nie wskazał na konkretne uchybienia w ocenie dowodów oraz nie przeprowadził w tym zakresie uzupełniającego postępowania dowodowego, do czego w świetle przepisów ustawy karnoprocesowej jest uprawniony, a nawet w sytuacji przedstawionej w niniejszej sprawie obowiązany

Sąd odwoławczy, wskazuje, że Sąd pierwszej instancji powinien przewód sądowy nie tylko na nowo przeprowadzić, ale również szerzej wykroczyć poza przeprowadzenie dowodów jedynie z przesłuchania stron. Nie wskazał przy tym jednak w sposób przekonujący, dlaczego postępowanie w tym zakresie nie mogło być przeprowadzone na etapie apelacyjnym. Trafnie argumentuje w skardze obrońca oskarżonej, że Sąd drugiej instancji wskazując na pominięte w sprawie wnioski dowodowe, obowiązany był dopuścić te dowody w postępowaniu odwoławczym, ponieważ dopiero po ich przeprowadzeniu i ocenie zgromadzonego w taki sposób materiału dowodowego mógł stwierdzić, czy zaszła konieczność przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, czy też nie, tym bardziej, że zasadnicze dla rozstrzygnięcia sprawy dowody w postaci wyjaśnień oskarżonej i zeznań pokrzywdzonej zostały przecież w toku postępowania przed sądem *meriti* przeprowadzone. Zasadnie zwraca także uwagę autorka skargi, że konieczność dokonania ponownej oceny materiału dowodowego, przedwczesny charakter uniewinnienia wynikający z braku wiarygodnych dowodów oraz nieprzeprowadzenia pogłębionej analizy wszystkich dowodów, nie wykazują konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Wobec powyższego trudno zatem przyjąć, że w realiach analizowanej sprawy miałyby wystąpić również konieczność zastosowania reguły *ne peius* (na którą zresztą sąd *ad quem* się nie powołuje) tym bardziej, iż sam Sąd drugiej instancji w konkluzji swojego stanowiska przedstawionego w uzasadnieniu stwierdził „Dopiero tak zgromadzony materiał dowodowy pozwoli Sądowi *meriti* zająć stanowisko co wszystkich okoliczności istotnych dla ukształtowania zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonej bądź też uwolnienia jej od niej”.

Wszystkie te rozważania pozwoliły przyznać rację skarżącej, że Sąd Okręgowy w Toruniu w zaskarżonym wyroku dopuścił się uchybienia przepisowi art. 437 § 2 k.p.k., gdyż w tym wypadku – wbrew supozycjom tego Sądu – konieczność przeprowadzenia przewodu w całości, przynajmniej na chwilę obecną, nie zachodzi. Z tego też powodu skargę tę uwzględniono, co skutkowało koniecznością uchylenia przez Sąd Najwyższy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.

W postępowaniu tym Sąd drugiej instancji przeprowadzi uzupełniające postępowanie dowodowe w zakresie koniecznym dla oceny wniesionego przez oskarżycielkę prywatną zwykłego środka odwoławczego i przez ten pryzmat dokona kontroli zasadności lub niezasadności wydanego przez Sąd pierwszej instancji wyroku.

Powyższe implikowało też zwrot oskarżonej uiszczonej przez nią opłaty od skargi.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[J.J.]

[ms]

Marek Pietruszyński Tomasz Artymiuk Barbara Skoczowska